

**§ 16****Stockholms stads program för barnhälsa**

KS 2025/297

**Beslut**

1. Som svar på minoritetsåterremissen hänvisas till vad som sägs i utlåtandet.
2. *Stockholms stads program för barnhälsa*, bilaga 1 till utlåtandet, godkänns.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas för egen del att anta, samt att ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att anta *Stockholms stads program för barnhälsa*, bilaga 1 till utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads program för barnhälsa.

I debatten yttrar sig, se bilaga 3.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Mattson (V) och Ewa Carlsson Hallberg (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Sophia Granswed Baat (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Åsa Nilsson Söderström (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen som innebär återremiss.

Kristina Jacobsson (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden prövar förslaget om återremiss mot att ärendet ska avgöras idag och finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden ställer därefter förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

## **Signerat av**

Protokollet har signerats digitalt av följande personer

<b>Namn</b>	<b>Datum</b>
Olle Burell	2026-06-01
Cecilia Brinck	2026-06-01
Alexandra Mattsson	2026-06-01
Karin Jöback	2026-06-01



## Stockholms stads program för barnhälsa

Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 13 april 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Som svar på minoritetsåterremissen hänvisas till vad som sägs i utlåtandet.
2. *Stockholms stads program för barnhälsa*, bilaga till utlåtandet, godkänns.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas för egen del att anta, samt att ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att anta *Stockholms stads program för barnhälsa*, bilaga till utlåtandet.

### Föredragande borgarrådet Alexandra Mattsson

#### Sammanfattning av ärendet

*Stockholms stads program för barnhälsa* syftar till att stärka stadens arbete för att minska skillnader i barns livsvillkor och skapa hållbara förutsättningar för att främja fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande för barn i målgruppen 1-6 år. Programmet fastställer en gemensam definition av begreppet barnhälsa, vilket väntas leda till ökad samsyn kring målgruppens behov och tydliggör olika aktörers ansvar inom området.

Programmet fastslår att främjande, förebyggande och inkluderande strategiska perspektiv ska genomsyra stadens arbete med barnhälsa. I programmet konkretiseras det genom att fastställa tre fokusområden; fysisk hälsa, psykisk hälsa och social hälsa.

Stadens nämnder och bolag är ansvariga för att följa upp och utvärdera programmet inom ramen för stadens systematiska kvalitetsarbete. Förskolenämnden ansvarar för att konkretisera utvecklingsbehov och tillkommande åtgärder som stöd i utvecklingen mot en stärkt barnhälsa.

Två remitteringar har skett i ärendet före kommunfullmäktiges behandling eftersom den första remissomgången föranledde behov av revideringar och tydliggöranden i förslaget. Förslaget reviderades därför av tjänstepersoner inom förskoleförvaltningen i samverkan med tjänstepersoner på stadsledningskontoret, som lämnade ett omarbetat förslag till program. Ytterligare några förtydliganden och justeringar gjordes i stadsledningskontorets förslag innan det remitterades från kommunstyrelsen ännu en gång. Revideringarna som har gjorts är till största del i form av strukturförändringar och förenkling av programmets innehåll. Sakinnehållet kvarstår

men har förtydligats, koncentrerats och stärkts i dess formulering. Den version av programmet som remitterades ut i den andra remissomgången är samma version som föreslås antas av kommunfullmäktige. I utlåtandet presenteras inkomna synpunkter från den andra remissomgången.

Kommunfullmäktige beslutade den 13 april 2026 att återremittera ärendet med stöd av kommunallagens regler om minoritetsåterremiss. Ärendet om Stockholms stads program för barnhälsa återremitterades med motiveringen att programmet har ett för stort fokus på förskolornas roll och inte tydliggör vad som förväntas av stadens andra förvaltningar och bolag. Resonemang om miljöer som barn vistas i, en lämplig mängd sociala kontakter och hur förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas ska utformas samt tydligare koppling till vetenskaplig forskning om barns utveckling efterfrågades i återremissen. Utifrån synpunkterna i minoritetsåterremissen har ärendet analyserats ytterligare.

### Beredning efter minoritetsåterremiss

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

*Stadsledningskontoret* anser att återremissens förslag skulle medföra en högre detaljnivå i programmet utan att bidra till en starkare styrning av stadens barnhälsoarbete. Kontoret framhåller att programmets övergripande art bidrar till en enhetlig och likvärdig grund för stadens arbete med barnhälsa och att syftet att utgöra ett övergripande dokument bör kvarstå utan att öka mängden styrsignaler där styrning redan finns. I sitt tjänsteutlåtande bemöter stadsledningskontoret också de specifika förslag som lyftes i återremissen.

### Beredning före minoritetsåterremiss

Ärendet har initierats av förskolenämnden. och remitterats i två omgångar. I första omgången remitterades ärendet till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, BRIS - Barnens rätt i samhället, Funktionsrätt Stockholms stad, Generation Pep, Region Stockholm, Rädda Barnen och Stadsmissionen.

BRIS – Barnens rätt i samhället och Stadsmissionen inkom inte med svar på remissen.

Efter den första remissomgången föreslog stadsledningskontoret större förändringar i programmet. Mindre förtydliganden gjordes i stadsledningskontorets förslag innan det remitterades på nytt till förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden,

utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

I ärendet redovisas de synpunkter som inkommit i den andra remissomgången.

*Stadsledningskontorets* yttrande avser kontorets reviderade förslag och gavs före den andra remissomgången. Kontoret bedömer att programmet synliggör verksamhetens arbete, tydliggör ambitioner, stärker samsynen i arbetet och bidrar till en ökad likvärdighet i stadens arbete med barnhälsa. Stadsledningskontoret ser betoningen på samverkan som särskilt välkommet.

*Idrottsnämnden* ser positivt på förslaget och dess holistiska ansats, bland annat beskrivs den förstärkta skrivningen om att barn dagligen ska ges möjlighet att delta i varierade fysiska aktiviteter som positivt.

*Socialnämnden* välkomnar programmet och anser att det utgör ett betydelsefullt initiativ för att stärka likvärdigheten för barn i förskolan. I synnerhet beskrivs den framlyfta rollen för socialtjänsten som samarbetspartner som värdefull samt att vikten av tidiga, främjande och förebyggande insatser betonas.

*Utbildningsnämnden* ställer sig positiv till programmets ambition att ge en gemensam riktning för stadens arbete med barnhälsa och beskriver även det närvarofrämjande arbetet som positivt.

*Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd* anser att programmet lyfter många viktiga delar i arbetet med barnhälsa men efterfrågar tydligare förslag på inriktning eller arbetssätt.

*Kungsholmens stadsdelsnämnd* ser positivt på förslaget och framhåller bland annat att det är bra att programmet definierar att förskolan har en central roll i stadens barnhälsoarbete och att de tre strategiska perspektiven och fokusområdena ger en bra ram för arbetet. Nämnden efterfrågar en del förändringar, bland annat ökad tydlighet i samarbetsfrågor och stärkt styrning gällande specialpedagoger.

*Skärholmens stadsdelsnämnd* ser positivt på att staden har tagit fram ett gemensamt program för barnhälsa, men anser bland annat att programmet tydligare bör beskriva särskilt stöd och extraordinärt stöd i förskolan.

### Föredragande borgarrådets synpunkter efter minoritetsåterremiss

*Stockholms stads program för barnhälsa* riktar sig till alla stadens nämnder och bolag som ska jobba utifrån programmet i sina ordinarie verksamheter. Staden har också annan, mer detaljerad styrning, som reglerar specifika delar av det hälsofrämjande och förebyggande arbetet riktat mot de yngsta barnen.

Mot bakgrund av detta anser jag att programmet i sin utformning svarar upp mot programmets syfte, att samla, ge riktning och prioritera upp arbetet med de yngsta barnens hälsa. Jag ser fram emot att programmet ska implementeras i organisationen och bidra till att fler barn mår bättre – tidigare.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och till mina synpunkter före minoritetsåterremissen.

### Föredragande borgarrådets synpunkter före minoritetsåterremiss

Alla barn i Stockholm ska må så bra som möjligt. Ett gott välmående ger den energi som krävs för att leka, lära och utvecklas. Genom att jobba tidigt och förebyggande grundlägger vi också goda vanor och bra förutsättningar för framtiden. Därför har vi för första gången tagit fram ett samlat program som tar sikte på de yngsta barnens välmående och hälsa.

Till skillnad från elevhälsan finns ingen statlig styrning för barnhälsa som riktar sig till kommunerna. Programmet täcker upp för den bristande nationella styrningen och skapar riktning och strukturer som ger förutsättningar för verksamheterna att kraftsamla kring barns välmående och hälsa.

För att implementeringen av programmet ska ge så stora effekter som möjligt sker genomförande, uppföljning och utvärdering på olika nivåer. Nämnderna ska kunna anpassa de konkreta insatserna utifrån de förutsättningar och behov som finns för barn som nås i deras respektive verksamheter. Därför finns utrymme att utforma konkreta insatser i den lokala styrningen i verksamhetsplaner inom ramen för den stadsgemensamma inriktningen för arbetet.

Samtidigt är en viktig utgångspunkt i programmet att skapa mer likvärdiga förutsättningar inom staden. Gemensamma definitioner och krav på att stadsdelsnämnderna ska ha en barnhälsoorganisation utgör exempel på detta. Förskolenämnden ansvarar också för kontinuerlig uppföljning och åiterrapportering av programmets efterlevnad och ansvarar för att konkretisera utvecklingsbehov och tillkommande åtgärder. För förskolans del ska också arbetet innefattas i det stadsgemensamma kvalitetssystemet för förskoleverksamheterna.

Jag är stolt över att Program för barnhälsa lägger stor vikt vid olika aspekter av hälsa, såväl psykisk, fysisk och social. Det belyser också samverkan mellan olika nämnder inom staden och mellan staden och regionen, exempelvis rörande orosanmälan. Programmet kommer leda till tydliga förbättringar för stadens barn. För att ge tydligare ramar, specifikt kring stöd för barn i behov av särskilt stöd i förskolan, kommer även ett annat styrdokument, *Riktlinjer - Bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd* att läggas fram för beslut vid ett senare tillfälle.

I beredningen av ärendet har förslag remitterats ut två gånger, varav remissvaren från den andra omgången är det som redovisas i utlåtandet. Samtidigt hade programmet inte varit vad det är utan de synpunkter som kom in i första remissomgången. Den extra beredningen har gjort att förankringen kring programmet är större och startsträckan för att sätta igång med implementeringen är kortare.

Alla barn har rätt till en god hälsa. Programmet för barnhälsa är en viktig förutsättning för att fler barn i Stockholm få en bra uppväxt. Det här programmet är

ett av många viktiga beslut vi i den rödgröna majoriteten fattat för en mer barnvänlig stad.

## Bilaga

Stockholms stads program för barnhälsa, dnr KS 2025/297-21.1

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Reservation** av borgarråden Christofer Fjellner och Andrea Hedin (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis godkänna förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvaret för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades.

För det första har programmet ett väldigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men vi saknar överväganden av vad som bör förväntas av andra av stadens förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar vi kopplingen till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behövs lyftas är digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc) påverkar barn, samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

**Reservation** av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

1. Att i första hand besluta att kommunstyrelsen återremitterar ärendet
2. Att i andra hand föreslå att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att återremittera ärendet
3. Att därutöver anföra följande:

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvar för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades.

### **Våra invändningar i korthet:**

För det första har programmet ett väldigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men vi saknar överväganden av vad som bör förväntas av andra av stadens förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar vi kopplingen till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behövs lyftas är digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc) påverkar barn, samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 13 maj 2026

Karin Wanngård  
Kommunstyrelsens ordförande

**Reservation** av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Nilsson (alla M) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

**Reservation** av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

**Reservation** av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

1. Att delvis godkänna förslag till beslut
2. Att i övrigt anföra följande:

Centerpartiet välkomnar att Stockholms stads program för barnhälsa har reviderats och att man har tagit till sig av den kritik vi tidigare framförde om att programmet i praktiken fungerade som ett verksamhetsprogram för den kommunala förskolan. I den nya versionen är programmet tydligare stadsövergripande, omfattar fler nämnder och bolag och har en mer genomarbetad koppling till stadens övriga styrdokument. Det är positivt att programmet nu fungerar som ett paraply för stadens samlade barnhälsoarbete och att barnrättsperspektivet har stärkts.

Samtidigt kvarstår flera viktiga brister. Frågan om orosanmälningar behöver ges större tyngd. Personal i förskola och skola har en lagstadgad skyldighet att anmäla misstanke om att barn far illa. Trots detta vet vi att oro för hot, påtryckningar och repressalier i vissa fall kan påverka benägenheten att anmäla. Centerpartiet vill att personal inom förskola och skola ska kunna göra orosanmälningar anonymt. Det skulle skydda personalen och säkerställa att barn som lever under svåra förhållanden får den hjälp de har rätt till. Redan i dag kan huvudmän vidta åtgärder för att stärka tryggheten, exempelvis genom tydliga rutiner, stöd från rektor, samtalsstöd och säkerhetsåtgärder. Dessa möjligheter bör användas fullt ut i väntan på en lagändring.

För det andra är det anmärkningsvärt att skrivningar om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, autism och behovet av tidiga och likvärdiga insatser har tagits bort. För många barn med autism är tidiga, samordnade insatser avgörande. Socialstyrelsen rekommenderar mångsidiga intensiva beteendeinsatser för små barn, helst före fem års ålder, i nära samarbete mellan habilitering, förskola och vårdnadshavare. Stockholms stad bör därför upprätta en gemensam rutin med regionen för förskolebarn med autism, tydliggöra ansvarsfördelningen och säkerställa att insatserna är likvärdiga i hela staden och följer barnet vid övergång till grundskolan.

För det tredje har skrivningarna om våld i hemmet, missbruk och kopplingen till kriminalitet tonats ned. Våld mot barn är en av de allvarligaste riskfaktorerna för framtida ohälsa och social problematik. Programmet bör tydligare adressera behovet av systematisk kartläggning och stärkt samverkan mellan förskola och socialtjänst för att tidigt upptäcka och stoppa att barn utsätts för våld i hemmet. Det är svårt att tänka sig något viktigare för barns hälsa än att förebygga och förhindra våld i deras närmiljö.

## Ärendet

Förskolenämnden fick i kommunfullmäktiges budget 2024 uppdraget att, i samarbete med stadsdelsnämnderna, ta fram en strategi för barnhälsoarbetet i Stockholms stad. För att följa stadens nomenklatur för styrdokument har *Stockholms stads program för barnhälsa* tagits fram.

*Stockholms stads program för barnhälsa* ska vara styrande för stadens kommunala förskoleverksamheter och bidra till stöd och vägledning för fristående förskoleverksamheter i arbetet med barnhälsan.

Programmets mål är att minska skillnader i barns livsvillkor och skapa hållbara förutsättningar för att främja barns fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Genom att ge staden en enhetlig och likvärdig grund i frågan, samt peka ut riktningen för arbetet, säkerställer programmet att alla barn i staden har rätt till en trygg, inkluderande och hälsofrämjande miljö. Programmet definierar begreppet barnhälsa, vilket väntas leda till ökad samsyn kring målgruppens, barn i åldrarna 1-6 år, behov och tydliggöra olika aktörers ansvar inom området. Tre strategiska perspektiv lyfts fram som centrala för stadens arbete med barnhälsan; främjande, förebyggande och inkluderande.

Programmet konkretiserar stadens gemensamma arbete med barnhälsan genom att fastställa tre fokusområden; fysisk hälsa, psykisk hälsa och social hälsa. I arbetet med de tre fokusområdena ska de strategiska perspektiven vara närvarande.

De tre fokusområdena behandlar olika delar som bedöms ha inverkan på stadens arbete med barnhälsan. Några av dem är vikten av regelbunden fysisk aktivitet och lek, delaktighet och inflytande samt risk- och skyddsfaktorer. Programmet beskriver även att ett framgångsrikt arbete med barnhälsa förutsätter att varje stadsdelsnämnd har en organisation med fokus på hälsofrämjande och förebyggande insatser inom samtliga nivåer av organisationen och med ett tvärprofessionellt arbetssätt. För att förbättra barnhälsan i staden krävs ett långsiktigt och strategiskt arbete. Att arbetet är beroende av en stark samverkan, både internt inom staden men även externt med andra aktörer, lyfts fram som centralt. Kunskap och kompetensutveckling beskrivs som avgörande för att framgångsrikt utveckla och implementera *Stockholms stads program för barnhälsa*.

Programmet är ett stadsövergripande program som har särskild vikt för stadsdelsnämnderna, men som samtliga av stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utgå ifrån inom ramen för sina verksamheter och uppdrag samt i samverkan med andra. Nämnder och bolag ansvarar för implementering av programmets innehåll i det ordinarie kvalitetsarbetet. Barnhälsoarbetet systematiseras i Stockholms stads kommunala förskolor genom Skolverkets kvalitetshjul som syftar till att stödja och stärka planering, uppföljning och analys av undervisning och utbildning.

Stadens nämnder och bolag är ansvariga för att följa upp och utvärdera programmet inom ramen för stadens systematiska kvalitetsarbete i ILS (stadens webbaserade integrerade lednings- och styrningssystem). Den ordinarie uppföljningen av mål,

aktiviteter och indikatorer i tertiärrapporter och verksamhetsberättelsen utgör en uppföljning av nämndens och bolagsstyrelsens insatser för att säkerställa barnhälsoarbetet. Förskolenämnden är ansvarig för kontinuerlig uppföljning och återslagrapportering av programmets efterlevnad och ansvarar för att konkretisera utvecklingsbehov och tillkommande åtgärder, som stöd i stadens fortsatta utveckling mot en stärkt barnhälsa.

Förskolenämnden har ett övergripande ansvar i att genomföra en bred implementering av programmet och är dokumentansvarig nämnd med löpande ansvar för aktualitetsprövning och, vid behov, initiera revidering av programmet. Kommunstyrelsen ansvarar för en samlad uppföljning av arbetet inom stadens verksamheter, för övergripande samordning och för att vid behov tydliggöra stadens prioriteringar inom området.

I samband med remissförfarandet vid framtagande av programmet före behandlingen i kommunfullmäktige framkom ett behov av revideringar och tydliggöranden. Förslaget reviderades därför av tjänstepersoner inom förskoleförvaltningen i samverkan med tjänstepersoner på stadsledningskontoret, som lämnade ett omarbetat förslag till program. Ytterligare några förtydliganden och justeringar gjordes i stadsledningskontorets förslag innan det remitterades från kommunstyrelsen ännu en gång. Revideringarna som har gjorts är till största del i form av strukturförändringar och förenkling av programmets innehåll. Sakinnehållet kvarstår men har förtydligats, koncentrerats och stärkts i dess formulering.

### **Skälen för minoritetsåterremiss**

Kommunfullmäktige beslutade den 13 april 2026 att återremittera ärendet med stöd av kommunallagens regler om minoritetsåterremiss. Ärendet om Stockholms stads program för barnhälsa återremitterades med motiveringen att programmet har ett för stort fokus på förskolornas roll och inte tydliggör vad som förväntas av stadens andra förvaltningar och bolag. Resonemang om miljöer som barn vistas i, en lämplig mängd sociala kontakter och hur förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas ska utformas samt tydligare koppling till vetenskaplig forskning om barns utveckling efterfrågades i återremissen. Utifrån synpunkterna i minoritetsåterremissen har ärendet analyserats ytterligare.

### **Remissammanställning efter minoritetsåterremiss**

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

**Stadsledningskontorets** tjänsteutlåtande daterat den 21 april 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har, efter att ärendet återremitterats av kommunfullmäktige, behandlat de yrkanden som framfördes i samband med återremitteringen och beaktat dessa i beredningen. Nedan redovisas yrkandena samt svar på dessa;

### ***Övergripande paraplydokument för styrning inom flera områden***

Vid återremittering fördes yrkanden fram där önskemål om detaljerade skrivningar återfinns, såsom att det saknas skrivningar om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, autism och behov av tidiga och likvärdiga insatser.

Programmet är av övergripande art och är skrivet utifrån ett paralyoperspektiv där styrning redan finns i många former, både nationellt och kommunalt såsom i enlighet med Barnkonventionen och förskolans läroplan. Programmet verkar för att samla styrningen om barns hälsa i förskoleåldern under ett gemensamt grepp för att stärka arbetet som helhet. Skrivelserna fastställer samtliga barns rätt till anpassning oavsett fastställd diagnos, misstanke om diagnos eller identifierat behov. Tidiga insatser lyfts fram i programmet. Likvärdig rätt till stöd och bedömning utifrån individuella behov går som en röd tråd. Skrivningarna i programmet syftar till att fånga upp samtliga barn och behov, oavsett klassificering av dem.

### ***Skrivelser om samarbeten***

Vid återremitteringen framförs att överväganden om vad som bör förväntas av stadens andra nämnder och bolag saknas samt att det saknas en fördjupad skrivning kring samarbete som bör utvecklas med regionens verksamheter. Yrkanden finns även om att programmet tydligare bör adressera behovet av systematisk kartläggning och stärkt samverkan mellan förskola och socialtjänst för att tidigt upptäcka och stoppa våldsutövande mot barn.

Programmet är ett övergripande styrdokument som anger riktningen för arbetet med barnhälsan där skrivningar framhåller att flera av stadens verksamheter omfattas av gemensamma mål och ska utveckla arbetet med barnhälsa, inom sin verksamhet samt med andra. Programmet fastställer hela stadens ansvar för barnhälsan; *Stockholm stads program för barnhälsa är ett stadsövergripande program som bär särskild vikt för stadsdelsnämnderna men som samtliga av stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utgå ifrån när de planerar och följer upp sitt arbete för att nå stadens mål om en stärkt barnhälsa.* Alla nämnder och bolag förväntas arbeta med programmet med systematik, vilket beskrivs i programmets avsnitt *Genomförande, uppföljning och utvärdering.*

I avsnittet *Samverkan* skrivs fram att samverkan sker med regionen utifrån de lagar och den ansvarsfördelning som finns, på en övergripande nivå som fastställer grundläggande krav. I programmet lyfts BUS-samverkan (Barn och unga i samverkan) fram, vilket är ett strukturerat samarbete mellan kommun och region kring barn och unga som behöver insatser från flera verksamheter samtidigt, till exempel socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård. Syftet med BUS är att samordna stödinsatser så att barnet får rätt hjälp i rätt tid och att ansvarsfördelningen mellan aktörerna blir tydlig. I kommunfullmäktiges budget fastställs att samverkan för barns bästa ska stärkas. Styrning i frågan om en stärkt och bredare samverkan återfinns i flera former och via flertalet styrdokument, exempelvis genom framtaget stöddokument för samverkan mellan förskola och socialtjänst som socialnämnden tagit fram.

### ***Vetenskaplig förankring***

Vid återremittering framförs att programmet saknar vetenskaplig förankring, att barns motoriska utveckling och dess koppling till fysisk och psykisk hälsa är viktigt samt att digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa bör lyftas.

Programmets utformning utgår ifrån en helhetssyn på hälsa som är utformad med en vetenskaplig grund. Innehållet i programmet utgår bland annat ifrån vägledning, krav, stöd och slutsatser i förskolans läroplan, från Skolverket, från SPSM (specialpedagogiska skolmyndigheten), från Folkhälsomyndigheten, från Forte (Forskningsråd för hälsa, arbetsliv och välfärd), från Ifous och från forskningsrapporter om barns hälsa, såsom om resiliens. I programmet berörs barns motoriska hälsa kopplat till den fysiska hälsan genom skrivningar under avsnitt *Fysisk hälsa; Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sin motorik och en allsidig rörelseförmåga, samt intresse för att vara fysiskt aktiva. Barn ska ges möjlighet att delta i varierade fysiska aktiviteter dagligen. Detta ska organiseras i såväl inomhus – som utomhusmiljöer samt i olika naturmiljöer.*

Digitalisering i förskolan regleras av förskolans läroplan, där ändringar trädde i kraft 1 juli 2025 som begränsar nyttjande av digitala verktyg. Programmet lyfter strategiska fokusområden som ämnar att skapa en helhetssyn kring barns hälsa, där även delar som berörs när digitalisering och barn återfinns. Exempelvis stärks vikten av fysisk hälsa med rörelse genom programmet – något som ofta ställs i kontrast till ett högt nyttjande av digitala verktyg.

### ***Barns omgivning***

Vid återremittering framfördes yrkanden om ett utökat resonemang kring de miljöer som barnen vistas i, med vetenskapliga fakta kring aspekter om hur staden bygger och organiserar förskolor och miljöer. Även mängden sociala kontakter som är lämplig för barn i olika åldrar begärs förstärkas.

Staden följer lagstiftning, föreskrifter och rekommendationer som finns gällande pedagogiska lokaler och miljöer. Miljö- och hälsoskyddsnämnden verkar i arbetet för en god miljö som barnen vistas i och staden har även tagit fram *Funktionsprogram för förskolelokaler* som väntas beslutas under året. *Program för barnhälsa i Stockholm stad* är allmänt utformad och lyfter alla barns rätt till en hälsofrämjande miljö och rätt till stöd utifrån sina individuella behov, vilket kan inkludera ett behov av anpassningar i den pedagogiska miljön.

Mängden sociala kontakter för barn kan inte fastställas via programmet. Personaltäthet och barngruppsstorlekar styrs genom av kommunfullmäktige fastställda målvärden, men är även professionens ansvar utifrån att barnen ska kunna ta emot utbildning och att hälsa främjas, i enlighet med förskolans läroplan.

### ***Orosanmälningar och arbete mot våld mot barn***

Vid återremittering lämnades yrkan om att orosanmälningar behöver ges större tyngd och att programmets skrivningar om våld i hemmet, missbruk och koppling till kriminalitet inte ska tonas ner.

I programmet finns ett avsnitt som heter *Samverkan mellan förskola och socialtjänst vid orosanmälan*. I den fastställs att alla stadsdelsnämnder ska ha en lokal rutin som alla medarbetare är väl förtrogna med och att hanteringen beskrivs mer i detalj i ett nyligen framtaget stödmaterial som socialnämnden har tagit fram.

Staden bedriver ett omfattande i att identifiera barn som har behov av stöd i olika former. Programmet innehåller skrivningen: *Särskilt viktigt att är det att involvera grupper av barn som har svårare att få sina rättigheter tillgodosedda, till exempel barn med funktionsnedsättning, barn från socioekonomiskt svagare områden, våldsutsatta barn, nyanlända barn och de yngsta barnen.*

Stadsledningskontoret ser att *Program för barnhälsa i Stockholm stad* utgör ett viktigt steg i arbetet mot att alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och på sikt skolan. Att använda barnhälsa som paraplybegrepp, för att rama in stadens mycket komplexa och omfattande arbete med frågan, tydliggör en gemensam inriktning för staden som helhet i arbetet för alla barns välbefinnande. Stadsledningskontoret anser att programmet i dess nuvarande form är tillräcklig för att uppfylla dess syfte och kompletterar redan befintlig styrning som staden arbetar utefter.

Områden som föreslås kompletteras i återremitteringen hade medfört en högre detaljnivå i programmet, vilket inte bidrar till en starkare styrning av stadens barnhälsoarbete då dessa redan finns inom förskolans och andra verksamhetsområdens uppdrag. Programmets syfte att utgöra ett övergripande dokument bör kvarstå för att inte mängden styrsignaler ska öka, där styrning redan finns. Programmets övergripande art bidrar till en enhetlig och likvärdig grund för stadens arbete med barnhälsa.

## Remissammanställning före minoritetsåterremiss

Ärendet har initierats av förskolenämnden och remitterats i två omgångar. I första omgången remitterades ärendet till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, BRIS - Barnens rätt i samhället, Funktionsrätt Stockholms stad, Generation Pep, Region Stockholm, Rädda Barnen och Stadsmissionen.

BRIS – Barnens rätt i samhället och Stadsmissionen inkom inte med svar på remissen.

Efter den första remissomgången föreslog stadsledningskontoret större förändringar i förslaget. Ytterligare några justeringar gjordes i stadsledningskontorets förslag innan kommunstyrelsen på nytt remitterade förslaget. Det nya förslaget remitterades till förskolenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

I ärendet redovisas enbart stadsledningskontorets reviderade förslag och de synpunkter som inkommit i den andra remissomgången.

### Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret .....	13
Förskolenämnden .....	15
Idrottsnämnden .....	16
Socialnämnden .....	16
Utbildningsnämnden .....	17
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd .....	18
Kungsholmens stadsdelsnämnd .....	19
Skärholmens stadsdelsnämnd .....	20
Reservationer m.m. ....	23

### Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser att *Program för barnhälsa i Stockholm stad* utgör ett viktigt steg i arbetet mot att alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och på sikt skolan. Att använda barnhälsa som paraplybegrepp, för att rama in stadens mycket komplexa och omfattande arbete med frågan, tydliggör en gemensam inriktning för staden som helhet i arbetet för alla barns välbefinnande.

Att barnhälsan uppmärksammas genom programmet bedöms vara positivt för ett fortsatt, långsiktig och gemensamt starkt arbete för Stockholms barn. Många insatser för ett stärkt barnhälsoarbete bedrivs av staden idag, för att stärka barns förutsättningar och möjlighet till ett gott liv. Insatser inom ramen för det kompensatoriska uppdraget utvecklas och stärks, för vilket en stark samverkan är av vikt. Att programmet tydligt betonar hur väsentlig samverkan är för barns välbefinnande är därför välkommet.

Stadsledningskontoret anser att programmet kan synliggöra verksamhetens arbete, tydliggöra ambitioner, stärka samsyn i uppdraget och bidra till en ökad likvärdighet i stadens arbete med barnhälsa. Programmet har utformats i enlighet med uppdragets intentioner och stadsledningskontoret anser att programmet, i dess reviderade utformning efter remissförfarandet, säkerställer ett kraftfullt genomslag.

## **Förskolenämnden**

**Förskolenämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2026 följande.

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

*Reservation* av Åsa Nilsson Söderström (L), Amelie Langby m.fl. (M) och Ismail Ali (C), se Reservationer m.m.

**Förskoleförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 9 december 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiva till Stockholms stads program för barnhälsa. Stockholms stad och dess ambition att minska skillnader i barns livsvillkor genom ett strategiskt helhetsgrepp. Programmets tre perspektiv, främjande, förebyggande och inkluderande tillsammans med fokusområdena fysisk, psykisk och social hälsa bedöms utgöra en stabil grund för ett sammanhållet och långsiktigt arbete med barnhälsa i Stockholms stad.

Vidare är förvaltningens bedömning att programmet är betydelsefullt för att stärka likvärdigheten för arbetet med barns hälsa och på så sätt bidra till ett mer jämlikt och hållbart samhälle.

Att programmet betonar vikten av god samverkan, särskilt vad gäller tidiga, främjande och förebyggande insatser är positivt och i linje med förskolans uppdrag. Förskoleförvaltningen ser positivt på denna inriktning och välkomnar programmets helhetssyn på barnhälsa.

Förvaltningen betonar vikten av att säkerställa att hänvisningar till andra styrdokument i programmet är aktuella, i synnerhet om revideringar har skett sedan programmets framtagande. En sådan översyn bedöms vara av vikt för att säkerställa, undvika otydlighet och stärka programmets genomslag i verksamheten.

Förvaltningen vill även lyfta fram att behovet av att programmet aktualiseras i förhållanden till den nationella inriktningen inom god och nära vård och omsorg (GNVO), då denna inte längre omfattar förskolans målgrupp. Vissa delar av programmet faller därmed utanför förskolenämndens ansvarsområde och kan behöva anpassas.

Förskolenämnden ansvarar för bred implementering av programmet inom förskolans verksamhet samt för systematisk uppföljning och utvärdering, bland annat genom Skolverkets nationella kvalitetssystem samt stadens systematiska kvalitetsarbete. Förskolenämnden är dokumentansvarig och ansvarar för programmets aktualitetsprövning och revidering.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att programmet är välgrundat och utgör ett viktigt stöd och en stabil grund för ett sammanhållet och långsiktigt arbete med barnhälsa i Stockholms stad.

## **Idrottsnämnden**

**Idrottsnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 27 januari 2026 följande.

1. Idrottsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Idrottsnämndens beslutar om omedelbar justering.

*Reservation* av Hanna Wistrand (L), Mikael Peterson (C) och Anna Cederschiöld Stuart m.fl. (M), se Reservationer m.m.

**Idrottsförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 2 december 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsförvaltningen ser positivt på förslaget till *Stockholms stads program för barnhälsa* och dess holistiska ansats. Programmet ligger även väl i linje med intentionerna i *Program för idrott, motion och friluftsliv 2024–2028*.

Vikten av fysisk aktivitet och en hälsosam livsstil lyfts tydligt under fokusområdet *Fysisk hälsa*. Förvaltningen är positiv till den förstärkta skrivningen om att barn dagligen ska ges möjlighet att delta i varierade fysiska aktiviteter samt att fokus ligger på motorisk utveckling, allsidig rörelseförmåga och rörelseglädje.

Avslutningsvis ser förvaltningen möjligheter till samverkan och samarbete kring kompetenshöjande insatser kring fysisk aktivitet och rörelse som kan knyta an till både *Stockholms stads program för barnhälsa* och *Program för idrott, motion och friluftsliv 2024–2028*.

## **Socialnämnden**

**Socialnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 27 januari 2026 följande.

Socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

*Särskilt uttalande* av Andréa Hedin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

*Särskilt uttalande* av Kristin Jacobsson (C), se Reservationer m.m.

**Socialförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 3 december 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads program för barnhälsa utgör ett betydelsefullt initiativ för att stärka likvärdigheten för barn i förskolan. Socialförvaltningen välkomnar det reviderade programmet och ser positivt på de förändringar som nu genomförts och anser att programmet har potential att bidra till ett mer jämlikt och hållbart samhälle. Utifrån socialförvaltningens perspektiv är det särskilt värdefullt att socialtjänstens roll som samarbetspartner lyfts fram och att vikten av tidiga, främjande och förebyggande insatser fortsatt betonas. Socialförvaltningen välkomnar också att programmet fortsatt tydliggör förskolepersonalens anmälningsskyldighet och beskriver processen kring orosanmälningar. Detta är en central del i arbetet med att stärka skyddet för barn i utsatta situationer.

Socialförvaltningen ser positivt på att programmet lyfter vikten av att barnets bästa prövas i alla åtgärder som rör barn.

Socialförvaltningen konstaterar att programmet nu är mer kondenserat och lättläst, vilket främjar både förståelse och möjligheten till en effektiv tillämpning. Den tydligare avgränsningen till strategiska mål och riktlinjer innebär också en förbättrad struktur och överskådlighet jämfört med tidigare version. Vidare noteras att begreppet omsorg nu har tillförts i anslutning till ”God och nära vård”, vilket bidrar till en bättre harmonisering med Stockholms stads handlingsplan för God och nära vård och omsorg.

Sammanfattningsvis är socialförvaltningen positiv till det förbättrade och mer lättillgängliga programmet och bedömer att de genomförda justeringarna har stärkt dess användbarhet.

### **Utbildningsnämnden**

**Utbildningsnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 22 januari 2026 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

*Reservation* av Claes Nyberg (C), se Reservationer m.m.

*Särskilt uttalande* av Andréa Hedin m.fl. (M) och Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

*Ersätтарыttrande* av Erik Ehre (KD) som instämde i särskilt uttalande av Andréa Hedin m.fl. (M) och Jan Jönsson (L).

**Utbildningsförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 10 december 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen har inga ytterligare synpunkter eller förslag utöver de synpunkter som förvaltningen lämnade vid den förra remissomgången. Följaktligen ställer sig förvaltningen positiv till programmets ambition att ge en gemensam riktning för stadens arbete med barnhälsa för att genom strategiska och systematiskt samordnade insatser säkerställa att barn som lever i riskmiljöer, far illa eller riskerar fara illa kan identifieras och får rätt och samordnat stöd i ett tidigt skede.

Vidare instämmer förvaltningen i vikten av att minska skillnader i barns livsvillkor och främja barns fysiska, psykiska och sociala utveckling. Alla barn i förskolan, oavsett bakgrund och förutsättningar, ska ha tillgång till en trygg, inkluderande och hälsofrämjande miljö som stödjer deras utveckling och bidrar till ett mer jämlikt och hållbart samhälle. Förvaltningen vill dock framhålla värdet av att även ha en strategi för hur förskolan arbetar med normbrytande beteende.

Förvaltningen tycker det är bra att programmet under avsnittet om psykosocial hälsa beskriver vikten av att, för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

anpassa miljön, främja social interaktion, underlätta impuls kontroll och koncentration, så kallad självreglering.

Därtill ser förvaltningen positivt på att arbete för att främja barns närvaro i förskolan bland annat genom uppsökande arbete framhålls som prioriterat då regelbunden närvaro i förskolan stärker barns lärande, sociala färdigheter och språk.

Förvaltningen ser också positivt på att varje stadsdelsnämnd ska ha, i sin lokala handlingsplan för barns övergång från förskola till skola, rutiner och former för övergången för barn i behov av särskilt stöd så att de garanteras det särskilda stöd de behöver.

### **Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd**

**Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 22 januari 2026 följande.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

*Reservation* av Peter Backlund (L), Gustav Johansson m.fl. (M) och Stefan Holm (C), se Reservationer m.m.

**Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 20 november 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Programmet lyfter många viktiga delar i arbetet med barnhälsa som styrs av bland annat skollag och läroplan. Vidare är programmets mål om att minska skillnader i barns livsvillkor viktigt. Stadsdelsförvaltningen ser positivt på att barnhälsa lyfts i ett brett perspektiv genom att till exempel inkludera närvaro i förskolan, samverkan med hemmet, föräldraskapsstöd och samverkan med socialtjänsten.

Programmet hade med fördel kunnat innehålla förslag på prioritering/inriktning för arbetet med barnhälsa i staden eller förslag på arbetssätt för att implementera programmet. En tydligare inriktning skulle göra programmet till ett mer konkret stöd. Nuvarande innehåll innebär inga förändringar utifrån det arbete som sker idag, eftersom stadsdelsförvaltningen redan arbetar utifrån gällande styrdokument kring barnhälsa.

### ***Jämställdhetsanalys***

Jämställdhetsperspektivet saknas i programmet. Förskolans arbete med att motverka könsstereotypa normer kan vara viktigt för barns hälsa och välmående.

### ***Barnrättsperspektiv***

Programmets syfte, att säkerställa att alla barns tillgång till en trygg, inkluderande och hälsofrämjande miljö, oavsett bakgrund och förutsättningar, stämmer med barnkonventionens artikel 2 om att alla barn är lika mycket värda och har samma

rättigheter. Programmet tar också upp vikten av ett tydligt barnperspektiv och barnets bästa.

### ***Tillgänglighet***

Programmet tar upp särskilt och extraordinärt stöd till barn som har behov av det. Det är viktigt ur ett tillgänglighetsperspektiv och är något som stadsdelsförvaltningen arbetar med.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

### **Kungsholmens stadsdelsnämnd**

**Kungsholmens stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 22 januari 2026 följande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

*Reservation* av Henrik Sjölander m.fl. (M) och Charlotta Schenholm (L), se Reservationer m.m.

*Ersätтарыttrande* av Benjamin Jiang (KD), se Reservationer m.m. som instämde i reservation av Henrik Sjölander m.fl. (M) och Charlotta Schenholm (L).

**Kungsholmens stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 12 december 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att staden har tagit fram ett gemensamt program för barnhälsa utifrån att det är ett relativt nytt begrepp i förskolan.

I det förslag som stadsdelsnämnden lämnade remissvar på i våras var förvaltningen kritiskt kring utformning av programmet för barnhälsa riskerade att inte uppfylla dess syfte att minska skillnaderna i barns uppväxtvillkor. Det gällde bland annat programmets omfattning, begrepp och tydlighet samt att det vore värdefullt om programmet för barnhälsa tydliggjorde förskolans ansvar, uppdrag och mandat i förhållande till regionens.

Denna version av programmet är mindre omfattande och mer tydlig när det gäller förskolans ansvar. Det är bra att programmet lyfter fram skillnaderna i lagstiftningen mellan förskolans barnhälsa och skolans elevhälsa. Förvaltningen är också positiv till att programmet definierar att förskolan har en central roll i stadens barnhälsoarbete inom ramen för sitt utbildningsuppdrag. Samt att det som ingår i förskolans utbildningsuppdrag utöver det är samverkan med andra aktörer kan behövas för att stödja barnet och familjen.

Förvaltningen anser att det är bra att programmet utgår från världshälsoorganisationens (WHO) definition av hälsa, FN:s barnkonventionen, nationella styrdokument och de som berör barnhälsa i staden. De tre strategiska

perspektiven och de tre fokusområdena ger också en bra ram för förskolans arbete med barnhälsa.

Förvaltningen uppfattar att programmet i sin utformning främst riktar sig till nämnder, strategiska ledningsfunktioner och rektorer för att de i sin tur ska kunna leda och följa upp pedagogernas arbete.

Det är positivt att programmet lyfter fram lekens betydelse och hur den stärker barnens självkänsla, identitet, samarbete med andra och resiliens.

Inom de kommunala förskolorna på Kungsholmen finns ett pågående arbete med barnhälsa i enlighet med programmet. En framgångsfaktor i det arbetet har varit att det finns utbildade specialpedagoger inom varje förskolenhet.

Det hade varit värdefullt om programmet hade varit mer styrande när det gäller att varje stadsdel behöver ha utbildade specialpedagoger i sin organisation.

Det samma gäller att programmet kunde vara tydligare och mer konkret när det gäller samarbetet och formerna för det mellan förskola, socialtjänst, skola och regionen.

Förvaltningen anser att programmet behöver mer kärnfullt, utifrån två olika rubriker, beskriva särskilt stöd och extraordinärt stöd i förskolan. Beskrivningarna behöver utgå från Skolverket för att underlätta implementering av kommande bedömningsgrunder.

Förvaltningen tolkar att omfattande behov är att likställa med extraordinärt stöd. Begreppsanvändningen behöver därmed ses över för att underlätta tolkning.

Programmet kunde med fördel ha tydligare referenser till aktuell forskning kring psykisk hälsa, till exempel forskning av Anna Hellberg Björklund samt forskning kring barns engagemang.

### ***Jämställdhetsanalys***

Ärendet bedöms vara könsneutralt. Förslaget till Program för barnhälsa innebär inte någon påverkan på barn eller medarbetare utifrån könstillhörighet.

### ***Barnkonsekvensanalys***

Syftet med programmet är att alla barn ska ha tillgång till en trygg, inkluderande och hälsofrämjande miljö. Programmet anses därmed vara förenligt med barnets bästa.

## **Skärholmens stadsdelsnämnd**

**Skärholmens stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 22 januari 2026 följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens skrivelse som svar på remiss om program för barnhälsa.

*Reservation* av Sophia Granswed Baat m.fl. (M), Conny Gabrielsson (L), Alice Vestlin (C) och Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

*Särskilt uttalande* av Stephan Guiance m.fl. (S), Shamsu Ali Hassan m.fl. (V) och Karmapriya Muschött m.fl. (MP), se Reservationer m.m.

**Skärholmens stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 12 december 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att staden har tagit fram ett gemensamt program för barnhälsa. Förvaltningen anser att barnhälsa ska genomsyra hela utbildningen i förskolan genom att förskolan arbetar främjande, förebyggande och åtgärdande, på organisations-, grupp- och individnivå. Att programmet lyfter fram både det språkutvecklande arbetet, leken, och inkludering som en del i förskolans hälsofrämjande arbete är mycket positivt. Inom förskolorna finns ett pågående arbete med barnhälsa i enlighet med programmet.

Förvaltningen ser positivt på att den omarbetade versionen är mindre omfattande samt att tillgänglighetsmodellen från Specialpedagogiska skolmyndigheten finns med. Det är bra att skillnader mellan förskolans barnhälsa och skolans elevhälsa tydliggörs. Förvaltningen är också positiv till att programmet definierar att förskolan har en central roll i stadens barnhälsoarbete inom ramen för sitt utbildningsuppdrag samt att förskolan kan behöva samverka med andra aktörer för att stödja barnet och familjen.

Inledningsvis behöver målgruppen tydligare definieras. I nuläget beskrivs målgruppen som förskolebarn 1–6 år samt barn yngre än ett år som besöker öppen förskola och introduktionsförskola. Barn äldre än ett år som besöker öppen förskola bör även omfattas av programmet.

Inom Skärholmens kommunala förskolor finns specialpedagoger nära rektorer och pedagoger vilket visat goda effekter. Tillgång till specialpedagoger i förskolan krävs för att kunna integrera ett specialpedagogiskt perspektiv i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen som programmet föreskriver.

Förvaltningen anser att programmet behöver mer kärnfullt, utifrån två olika rubriker, beskriva särskilt stöd och extraordinärt stöd i förskolan. Beskrivningarna behöver utgå från Skolverket för att underlätta implementering av kommande bedömningsgrunder.

Förvaltningen tolkar att omfattande behov är att likställa med extraordinärt stöd. På sidan 16 i sista stycket beskrivs att barn med omfattande behov ska få särskilt stöd vilket borde beskrivas som extraordinärt stöd. Begreppsanvändningen behöver därmed ses över för att underlätta tolkning. Vidare anser förvaltningen att bedömningen ska ske individuellt och programmet bör därför inte lyfta ut vissa barns behov. ”Det kan också vara fråga om stödåtgärder till barn med stora inlärningssvårigheter som beror på språkliga eller sociala faktorer.” (sid. 16)

Begreppet social hälsa ingår i psykisk hälsa, dessa är svåra att separera då de hänger ihop. Programmet kunde med fördel ha tydligare referenser till aktuell forskning kring psykisk hälsa, till exempel forskning av Anna Hellberg Björklund samt forskning kring barns engagemang.

### ***Jämställdhetsanalys***

Ärendet bedöms vara könsneutralt. Förslaget till Program för barnhälsa innebär inte någon påverkan på barn eller medarbetare utifrån könstillhörighet.

### ***Barnkonsekvensanalys***

Syftet med programmet är att alla barn ska ha tillgång till en trygg, inkluderande och hälsofrämjande miljö. Programmet anses därmed vara förenligt med barnets bästa.

## Reservationer m.m.

### Förskolenämnden

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L), Amelie Langby m.fl. (M) och Ismail Ali (C)

1. Att återremittera ärendet och uppdra åt förvaltningen återkomma med ett nytt förslag
2. Att därutöver anföra följande:

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvaret för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades.

#### Våra invändningar i korthet:

För det första har programmet ett väldigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men vi saknar överväganden av vad som bör förväntas av andra av stadens förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar vi kopplingen till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behövs lyftas är digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc) påverkar barn, samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

### Idrottsnämnden

Reservation av Hanna Wistrand (L), Mikael Peterson (C) och Anna Cederschiöld Stuart m.fl. (M)

1. Att återremittera ärendet och uppdra åt förvaltningen återkomma med ett nytt förslag.
2. Att därutöver anföra följande:

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvar för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades.

#### **Våra invändningar i korthet:**

För det första har programmet ett väldigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men vi saknar överväganden av vad som bör förväntas av andra av stadens förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar vi kopplingen till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behövs lyftas är digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc) påverkar barn, samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

Idag brister samordningen för barn med funktionsnedsättning mellan stadens insatser och Region Stockholm. För oss är det en självklarhet att barns behov aldrig ska åsidosättas på grund av organisatoriska gränser.

#### **Socialnämnden**

##### **Särskilt uttalande av Andréa Hedin m.fl. (M)**

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvar för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades.

För det första har programmet ett väldigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men vi saknar överväganden av vad som bör förväntas av andra av stadens förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar vi kopplingen till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på

vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behövs lyftas är digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc.) påverkar barn, samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

### Särskilt uttalande av Kristin Jacobsson (C)

Centerpartiet välkomnar Stockholms stads program för barnhälsa och ambitionen att stärka barns fysiska, psykiska och sociala hälsa genom tidiga och förebyggande insatser.

Samtidigt vill Centerpartiet understryka att programmet i huvudsak är en viljeinriktning. Det beskriver viktiga mål och principer, men ger i begränsad utsträckning konkreta svar på de samverkansproblem som redan finns i dag – där barn riskerar att hamna i kläm mellan verksamheter, huvudmän och ansvar. Programmet blir dessutom i hög grad förskolecentrerat, medan det är mindre tydligt hur övriga delar av staden ska bidra och hur samordningen ska fungera i praktiken.

Detta är särskilt tydligt för barn med autism och andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, där bristande samordning mellan stadens insatser och Region Stockholms stöd kan innebära att insatser ges för sent eller uteblir. För oss i Centerpartiet är det självklart att barns behov ska aldrig åsidosättas på grund av organisatoriska gränser.

### Utbildningsnämnden

#### Reservation av Claes Nyberg (C)

1. Att återremittera ärendet och uppdra åt förvaltningen återkomma med ett nytt förslag till remissvar i enlighet med nedanstående synpunkter.
2. Att därutöver anföra följande:

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvaret för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades och hur det är tänkt att användas i praktiken.

#### Våra invändningar i korthet:

För det första har programmet ett för ensidigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men saknar överväganden av vad som förväntas av stadens andra förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera.

Framför allt saknas tydlighet för hur övergången till grundskolan blir en integrerad del av planen samt en utvecklad beskrivning av vad som förväntas av Utbildningsförvaltningen i samband med det. För att ge verklig effekt bör även åren F-3 innefattas av planen då flera avgörande perspektiv är relevanta de första åren. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar programmet även en tydlig koppling till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet för såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behöver lyftas är digitaliseringens effekter på barns kognitiva förmågor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc) påverkar barn, samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

#### Särskilt uttalande av Andréa Hedin m.fl. (M) och Jan Jönsson (L)

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvar för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades.

För det första har programmet ett väldigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men vi saknar överväganden av vad som bör förväntas av andra av stadens förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar vi kopplingen till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behövs lyftas är digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc) påverkar barn,

samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

### **Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd**

Reservation av Peter Backlund (L), Gustav Johansson m.fl. (M) och Stefan Holm (C)

Att som svar på remissen anföra följande:

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvar för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades.

#### **Våra invändningar i korthet:**

För det första har programmet ett väldigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men vi saknar överväganden av vad som bör förväntas av andra av stadens förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar vi kopplingen till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behövs lyftas är digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc) påverkar barn, samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

### **Kungsholmens stadsdelsnämnd**

Reservation av Henrik Sjölander m.fl. (M) och Charlotta Schenholm (L)

Att återremittera ärendet till förskoleförvaltningen och uppdra åt förvaltningen att återkomma med ett nytt förslag i enlighet med vad som anges nedan

Att därutöver anföra

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvar för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades.

*Våra invändningar i korthet:*

För det första har programmet ett väldigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men vi saknar överväganden av vad som bör förväntas av andra av stadens förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar vi kopplingen till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behövs lyftas är digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc.) påverkar barn, samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

### **Skärholmens stadsdelsnämnd**

Reservation av Sophia Granswed Baat m.fl. (M), Conny Gabrielsson (L), Alice Vestlin (C) och Tapani Juntunen (SD)

1. Att återremittera ärendet och uppdra åt förvaltningen återkomma med ett nytt förslag
2. Att därutöver anföra följande:

Det är bra att ett program för barnhälsa i Stockholms stad nu äntligen tas fram, men tyvärr motsvarar det förslaget som nu presenteras inte vad ett stadsövergripande program för barnhälsa bör innehålla. Ansvar för detta faller på majoriteten som inte har varit tydliga med vilken typ av dokument som förväntades.

*Våra invändningar i korthet:*

För det första har programmet ett väldigt fokus på förskolornas (stadsdelsnämndernas) roll, men vi saknar överväganden av vad som bör förväntas av andra av stadens förvaltningar – SISAB, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Socialnämnden med flera. Vi saknar också en fördjupning kring det samarbete som behöver utvecklas med regionens olika verksamheter.

För det andra saknar vi kopplingen till vetenskaplig forskning kring barns utveckling. Det är av högsta vikt att utbildningen i förskolan och andra insatser för barn vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt. Ett viktigt, men ofta förbiset område är barns motoriska utveckling och kopplingen till fysisk och psykisk hälsa. Ett annat område som behövs lyftas är digitaliseringens effekter på barns hjärnor och hälsa.

För det tredje saknar vi resonemang kring de miljöer som barnen vistas i. Staden behöver bättre analysera hur olika miljöer (ljus, ljud, inredning etc) påverkar barn, samt ta hänsyn till mängden sociala kontakter som är lämplig vid olika åldrar. Vetenskapliga fakta kring dessa aspekter behöver i sin tur påverka hur vi bygger och organiserar förskolor, lekplatser och andra miljöer där barn vistas.

Avslutningsvis har skärholmsborna sämre hälsa över lag än medborgare i övriga staden. En hög andel fyraåringar har övervikt och obesitas, vilket är klart över genomsnittet i länet, för både pojkar och flickor. Skärholmen ligger även i botten av statistiken för staden och länet avseende andel treåringar med kariesskadade tänder. Samverkan mellan BVC, förskola och socialtjänst måste därför intensiveras.

Särskilt uttalande av Stephan Guiance m.fl. (S), Shamsu Ali Hassan m.fl. (V) och Karmapriya Muschött m.fl. (MP)

Vi vill tacka förvaltningen för ett välskrivet och väl genomtänkt svar. Vi känner oss också trygga med att vår verksamhet inom förskolan står väl förberedd för att arbeta utifrån Stockholms stads program för barnhälsa. De förändringar som har genomförts inom socialtjänsten syftar också till snabba stöd och ett utökat samarbete som ligger väl i linje med programmets andemening.

Precis som vår förvaltning lyfter så anser vi att det är synd att programmet främst omfattar barn som går i stadens egna förskolor. För i programmet pratar man uteslutande om "förskolebarn" och det rör sig inte om en omskrivning för att beteckna barn i åldern 1-6 år. Vi tror att barn i den åldern som inte är inskrivna i förskolan riskerar att falla mellan stolarna. Även om tanken är god med att staden vill inrätta ett arbetssätt som liknar grundskolans elevhälsa så behöver programmet även omfatta barn som inte går i förskolan. De barnen kan ha ett ännu större behov av programmet för att nå en god fysisk, psykisk och social hälsa. Stadsdelsförvaltningen arbetar intensivt för att se till att alla barn i åldern 1-6 år är inskrivna i förskolan men det finns familjer som av olika anledningar inte har barnen inskrivna där. Det finns flera olika föräldrastöd som erbjuds vårdnadshavare och det är viktigt att information till föräldrar sker via både förskolan och andra kanaler för att nå ut till samtliga familjer.

Förskolorna inom Skärholmens stadsdelsförvaltning arbetar medvetet med de frågor som programmet tar upp. Lärmiljöerna i förskolan har utvärderats, analyserats och förbättras för att möta de krav som finns i Skollagen. Under mandatperioden har förskolan i Skärholmen omorganiserats i syfte att säkerställa en hög pedagogisk

kompetens på alla förskolor och avdelningar. Det har också tillförts resurser för att utöka den specialpedagogiska kompetensen och se till att den når alla avdelningar. Förskolan arbetar också med att utvärdera förskolegårdarna utifrån stadens verktyg LYF, lekytefaktor och de förbättras också för att skapa attraktiva utemiljöer som främjar lek och utveckling. En fördel för Skärholmen, till skillnad från vissa andra stadsdelar, är att vi också har tillgång till naturen direkt utanför dörren vilket ytterligare ökar barns möjlighet till spännande lek.

Programmet lyfter att förskolan ska arbeta medvetet med att stärka skyddsfaktorer och minska påverkan av riskfaktorer i syfte att stärka barns motståndskraft (resiliens) och förebygga påverkan från långvarig stress (toxisk stress) och att det utifrån ett långsiktigt perspektiv bidrar till förbättrade livsvillkor och framgångsrik skolgång. Dock visar forskning att det inte bara är hur ens egen familj fungerar som skapar en framgångsrik levnadsbana utan att barn också påverkas av hur grannarna och områdets invånare mår. Vi ser därför att satsningar kan behöva göras utifrån områdets behov och inte bara barnets individuella riskfaktorer. Vi saknar geografisk analys och satsning.

Barnets sociala hälsa påverkas av familjens situation, förskolan och fritidsmöjligheter. I familjer som lever under otrygga och där man oroas av ekonomi eller osäkerhet kring uppehållstillstånd har man svårare att tillgodose barnets behov.

Detsamma gäller familjer där någon av föräldrarna arbetar under kvällar och helger. Orken och förmågan att leka med barnet kan påverkas av de faktorerna. Visserligen ska förskolan utveckla lärmiljöer som främjar lek, stödjer kommunikation samt utvecklar identitet och relationsbyggande. Men identitetsbyggandet sker även efter att barnet har hämtats från förskolan. Många vårdnadshavare stannar till vid en parklek eller lekplats innan man går hem och där sker ett annat relationsbyggande och barnet får en identitet i förhållande till sitt närområde. För de barn som inte är inskrivna i förskolan är de här platserna extra viktiga och därför saknar vi att de barnen inte finns med i programmet.

Vi uppskattar att programmet betonar att alla stadens verksamheter som arbetar med berörd målgrupp behöver samverka i ett långsiktigt, tvärprofessionellt, strategiskt arbete för att nå målet. Programmet är viktigt för vi vet att tydliga handlingsplaner och riktlinjer når ut till våra verksamheter. Dock saknar vi skrivningar kring hur andra huvudmän som bedriver förskola ska omfattas av programmet. I framtida upphandlingar och godkännande av huvudmän bör det finnas ett krav kring hur arbetet med barnhälsa ska bedrivas. Kommunens förskolor kan vara förebilder men vi ska sträva efter att andra huvudmän också arbetar efter programmet och samarbetar med andra professioner.

Avslutningsvis vill vi understryka vikten av att Stockholms stads program för barnhälsa i högre grad beaktar den geografiska dimensionen i barns uppväxtvillkor. Programmet betonar med rätta betydelsen av att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer på individ- och verksamhetsnivå, men saknar i nuläget ett tydligt perspektiv på hur barns hälsa även formas av den plats där de växer upp – av

bostadsområdet, närmiljön och de sociala sammanhang som finns utanför förskolans ramar.

Forskningen som redovisas inom ramen för Stockholms universitets forskningsprogram "Lyckliga gatan" visar att människors livsbanor påverkas inte enbart av familjens förutsättningar, utan också av grannskapets sammansättning, sociala relationer och områdets samlade livsvillkor. Närmiljön fungerar som en central uppväxtmiljö där sociala normer, trygghet, tillit och framtidstro formas över tid.

Detta är särskilt relevant i arbetet med barnhälsa, där målet är att minska skillnader i barns livsvillkor och skapa jämlika förutsättningar för utveckling. Mot denna bakgrund menar vi att barnhälsoarbetet behöver kompletteras med ett tydligare områdesperspektiv. Insatser bör i större utsträckning kunna anpassas efter lokala behov och förutsättningar, inte enbart utifrån individuella riskfaktorer utan även utifrån hur segregation, otrygghet, socioekonomiska villkor och tillgång till trygga mötesplatser påverkar barns fysiska, psykiska och sociala hälsa. Genom att integrera en geografisk analys i programmet kan Stockholms stad ytterligare stärka sitt kompensatoriska uppdrag och skapa mer träffsäkra, långsiktiga och jämlika barnhälsoinsatser. Ett sådant helhetsperspektiv ligger väl i linje med programmets intention om minskade skillnader i barns livsvillkor och skulle bidra till att barnhälsan inte bara ses utifrån barnet i förskolan – utan också utifrån barnet i sitt sammanhang och sin närmiljö.



Stockholms  
stad

# Stockholms stads program för barnhälsa

Beslutad av kommunfullmäktige xxx  
Dnr KS 2025/297

[start.stockholm](https://start.stockholm)



## Förord

I Stockholms stad ska alla barn ges möjlighet att påverka sitt eget liv och bidra till samhällets utveckling. Genom hållbara och långsiktiga insatser för hälsa, utbildning och jämlikhet skapar Stockholms stads kommunala förskolor och stadens övriga verksamheter förutsättningar för varje barns välbefinnande och utveckling.

Förskolan har en central roll i detta arbete genom att erbjuda en utbildning och undervisning av hög kvalitet som främjar barns fysiska, psykiska och sociala hälsa. På förskolan får barn möjlighet att leka, röra på sig och utvecklas i samspel med andra, samtidigt som de lär sig om samarbete, respekt och demokratiska processer. Viktiga färdigheter för att bli aktiva och delaktiga samhällsmedborgare.

Förskolan har också ett kompensatoriskt uppdrag att stödja alla barn utifrån deras individuella behov. Genom främjande, förebyggande och inkluderande arbete kompenseras för skillnader i barns förutsättningar, vilket bidrar till ett mer jämlikt och rättvist samhälle. Arbetet med barnhälsa i staden utgår från ett helhetsperspektiv på barns välbefinnande som tillgodoser såväl fysiska, psykiska som sociala behov, där alla barn ges möjlighet att delta och utvecklas på sina villkor.

Tillsammans med förskolan bidrar även stadens övriga verksamheter genom att utgå från ett helhetsperspektiv på barns hälsa i sitt arbete och i stärkt samverkan med varandra. Med det här programmet får Stockholms stad ett strukturerat barnhälsoarbete på plats, där stadens verksamheter har ett gemensamt uppdrag att jobba för de yngsta barnens hälsa.

### **Tillsammans för stadens förskolebarn!**

*Alexandra Mattsson*

Förskole-, fritids- och  
fastighetsborgarråd

*Gunilla Davidsson*

Förvaltningsdirektör  
Förskoleförvaltningen

# Innehåll

<b>Förord</b> .....	<b>3</b>
<b>Inledning</b> .....	<b>5</b>
<b>Ett program för barnhälsa</b> .....	<b>6</b>
Intentionen med programmet .....	6
Begreppet barnhälsa .....	6
<b>Styrande dokument</b> .....	<b>7</b>
Nationella styrdokument .....	7
Stadens styrdokument .....	8
<b>Strategiska perspektiv</b> .....	<b>9</b>
Främjande perspektiv .....	9
Förebyggande perspektiv .....	10
Inkluderande perspektiv .....	10
<b>Fokusområden</b> .....	<b>10</b>
Fysisk hälsa .....	11
Psykisk hälsa .....	12
Social hälsa .....	13
<b>Stockholms stads arbete med barnhälsa</b> .....	<b>14</b>
Förskolans organisation för barnhälsa .....	15
Särskilt och extraordinärt stöd .....	15
Samverkan .....	16
<i>Förskola och hem</i> .....	<i>17</i>
<i>Föräldraskapsstöd</i> .....	<i>17</i>
<i>Samverkan mellan förskola och skola vid övergångar</i> .....	<i>17</i>
<i>Tidiga och samordnade insatser (TSI)</i> .....	<i>18</i>
<i>Samverkan mellan förskola och socialtjänst vid orosanmälan</i> .....	<i>18</i>
<i>God och nära vård och omsorg</i> .....	<i>18</i>
<b>Genomförande, uppföljning och utvärdering</b> .....	<b>19</b>
Genomförande .....	19
Uppföljning och utvärdering .....	20

# Inledning

Program för barnhälsa i Stockholms stad syftar till att säkerställa att alla barn i stadens kommunala förskolor har tillgång till en trygg, inkluderande och hälsofrämjande miljö, oavsett bakgrund, förutsättningar eller var de bor.

**Programmets övergripande mål** är minskade skillnader i barns livsvillkor och hållbara förutsättningar för att främja barns fysiska, psykiska och sociala välbefinnande, för alla förskolebarn i åldersgruppen 1–6 år.

Programmet är ett övergripande styrdokument som anger riktning för arbetet med barnhälsa och fungerar som ett paraply under vilket arbetet samlas. Detta innebär att flera av stadens verksamheter omfattas av ett gemensamt mål och utvecklar arbetet inom respektive verksamhet samt i samverkan, verksamheterna emellan. **Tre strategiska perspektiv** pekar ut riktningen för det långsiktiga arbetet med barns hälsa.

- Främjande
- Förebyggande
- Inkluderande

Programmets **tre fokusområden** ska vara vägledande och bidra till ett sammanhållet arbete i stadens verksamheter.

De tre fokusområdena är:

- Fysisk hälsa
- Psykisk hälsa
- Social hälsa

Genom att utgå ifrån de tre strategiska perspektiven i arbetet med fokusområdena säkerställs en helhetssyn på barnhälsa i Stockholms stad.

# Ett program för barnhälsa

## Intentionen med programmet

Många insatser för ett stärkt barnhälsoarbete bedrivs av staden idag. Programmets intention är att skapa en gemensam riktning för arbetet och att bidra till fortsatt, långsiktigt och sammanhållet arbete.

För att uppnå programmets intention att fungera som ett paraply, under vilket arbetet med barnhälsa samlas, betonas vikten av samverkan mellan stadens alla verksamheter och med externa aktörer som möter berörd målgrupp, förskolebarn 1 – 6 år. Genom strategiska, systematiska och samordnade insatser bidrar staden till stärkt samsyn och ökad likvärdighet i arbetet med barnhälsa.

Stockholm stads program för barnhälsa är ett stadsövergripande program som bär särskild vikt för stadsdelsnämnderna men som samtliga av stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utgå ifrån när de planerar och följer upp sitt arbete för att nå stadens mål om en stärkt barnhälsa. Programmet ska ge alla verksamheter vägledning och gemensam förståelse för stadens ambitioner i arbetet med barnhälsan.

## Begreppet barnhälsa

Världshälsoorganisationens (WHO) holistiska definition av hälsa<sup>1</sup>: ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande är grunden för programmets definition av barnhälsa. Definitionen realiseras genom arbetet med de tre fokusområden.

Fysisk hälsa	Psykisk hälsa	Social hälsa
<ul style="list-style-type: none"><li>Barnets kroppsliga välbefinnande och funktion kopplat till rörelse och fysisk aktivitet, näringsintag, sömn samt kroppslig och personlig integritet.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Barnets förmåga att i samspel med omgivningen förstå, uttrycka och reglera känslor, hantera motgångar, ha god självkänsla, utforska och lära</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Barnets förmåga att utveckla sina sociala färdigheter och skapa och upprätthålla trygga, meningsfulla relationer</li></ul>

Figur 1. Definition av de tre fokusområdena i program för barnhälsa.

Mer om varje fokusområde finns att läsa under avsnittet Fokusområden.

---

<sup>1</sup> World Health Organization (WHO)

I programmet avgränsas begreppet barnhälsa till att avse arbete riktat mot förskolebarn samt barn yngre än ett år som besöker öppen förskola och introduktionsförskola.

Barnhälsobegreppet innefattar främjande, förebyggande och inkluderande perspektiv i arbetet för alla barns hälsa i förskolan.

Begreppet regleras dock inte av lagar och förordningar då det inte är definierat i skollagen så som elevhälsa i skolan är.

Stockholms stads intention att etablera en gemensam definition av begreppet barnhälsa väntas leda till ökad samsyn kring målgruppens behov och tydliggöra olika aktörers ansvar inom området.

## Styrande dokument

### Nationella styrdokument

Barns rättigheter, utbildning och hälsa säkerställs genom konventioner, lagar och läroplaner. Ansvar för att dessa efterlevs åligger staten såväl som kommunen. Samtliga medarbetare och offentliga företrädare i kommunen, oavsett funktion, har således ansvar för att efterleva lagarna som respektive verksamhet styrs av.

Programmet för barnhälsa stödjer sig i första hand på nationella styrdokument som direkt berör förskolan så som Skollag<sup>2</sup> samt Läroplan för förskola<sup>3</sup>. För att uppfylla programmets mål och intentioner omfattas även andra verksamheter än förskola som arbetar med målgruppen. Dessa verksamheter styrs av lagrum och bestämmelser som exempelvis socialtjänstlagen<sup>4</sup> och hälso- och sjukvårdslagen.<sup>5</sup> Arbetet med att uppnå målet med programmet är också nära kopplat till stadens demokratiarbete, barnrättsperspektivet utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (1989)<sup>6</sup> och FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030<sup>7</sup> med fokus på mål 3. *God hälsa och välbefinnande*, mål 4. *God utbildning för alla*, mål 5. *Jämställdhet* och mål 10. *Minskad ojämlikhet*.

Skollagen omfattar alla skolformer och anger bestämmelser för skolväsendet, definitioner av ansvar för undervisning och

---

<sup>2</sup> Skollag (2010:800)

<sup>3</sup> Läroplan för förskolan (Lpfö 18)

<sup>4</sup> Socialtjänstlag (2025:400)

<sup>5</sup> Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)

<sup>6</sup> Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

<sup>7</sup> Agenda 2030 för hållbar utveckling – handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle.

utbildning, bestämmelser om huvudmän<sup>8</sup>, resursfördelning och ledning av utbildningen. Skollagen omfattar även reglering avseende barns utveckling mot utbildningens mål, åtgärder mot kränkande behandling, systematiskt kvalitetsarbete och samverkan med vårdnadshavare. Skollagen preciserar även förskolans kompensatoriska uppdrag, där hänsyn ska tas till alla barns olika behov och att stöd ska ges för att varje barn ska kunna utvecklas så långt som möjligt.

Läroplanen för förskolan beskriver förskolans värdegrund och uppdrag och innehåller mål och riktlinjer för arbetet i förskolan. Målen anger utbildningens inriktning och områden där förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utvecklas. Riktlinjerna anger arbetslagets uppdrag samt förskollärares ansvar för att undervisningen bedrivs i enlighet med målen. Rektors ansvar anges både i skollagen och i läroplanen.

Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Utbildningen ska ta hänsyn till barns olika förutsättningar och behov och anpassas till alla barn i förskolan.

Tillsammans säkerställer skollag och läroplan kommunens ansvar för en likvärdig förskola av hög kvalitet där god utbildning och undervisning bidrar till barns fysiska, psykiska och sociala hälsa.

## Stadens styrdokument

Det finns andra stadsövergripande styrdokument som tangerar innehållet i detta program och tillsammans bidrar till stadens arbete med barns hälsa och välbefinnande. Nedan följer ett urval av de mest relevanta dokumenten.

- *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024–2029*<sup>9</sup>
- *Riktlinjer för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskolor*<sup>10</sup>
- *Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad*<sup>11</sup>
- *Stockholms stads program för idrott, motion och friluftsliv 2024–2028*<sup>12</sup>

---

<sup>8</sup> 2 kap. 1 § Skollagen

<sup>9</sup> Dnr KS 2023/791

<sup>10</sup> Dnr KS 2021/1321

<sup>11</sup> Dnr KS 2022/601

<sup>12</sup> Dnr KS 2023/1303

- *Miljöprogram 2030 för Stockholms Stad* <sup>13</sup>
- *Samverkan kring barn i behov av särskilt stöd (BUS) - Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommuner i Stockholms län* <sup>14</sup>
- *Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021–2025* <sup>15</sup>
- *Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna* <sup>16</sup>
- *Program för öppen förskola* <sup>17</sup>

I följande avsnitt beaktas de styrande dokumentens delar som relaterar till barnhälsa och berör programmets målgrupp.

## Strategiska perspektiv

Barn har rätt till en utbildning av hög kvalitet som tar hänsyn till deras olika behov. Skollagen, språklagen och diskrimineringslagen är några av de lagar som bygger på Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter samt rättigheter för personer med funktionsnedsättning.<sup>18</sup>

Dessa lagar reglerar förskolans verksamhet samt andra verksamheter som riktas till berörd målgrupp på olika sätt.

De tre strategiska perspektiven - främjande, förebyggande och inkluderande tillsammans med de tre fokusområdena – fysisk hälsa, psykisk hälsa och social hälsa, bygger på ovan nämnda lagar, forskning och beprövad erfarenhet.

### Främjande perspektiv

Ett främjande perspektiv innebär att fokusera på faktorer som stärker hälsa och ökar barnens delaktighet och tilltro till den egna förmågan. Det främjande perspektivet omfattar alla barn och är grundläggande för att skapa trygghet, goda relationer samt bibehålla och stärka barns fysiska, psykiska och sociala välbefinnande.

---

<sup>13</sup> Dnr KS 2023/682

<sup>14</sup> [Samverkan kring barn i behov av särskilt stöd \(BUS\) - överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommuner inom Stockholms län](#)

<sup>15</sup> Dnr KS 2020/924

<sup>16</sup> Dnr KS 2023/1159

<sup>17</sup> Dnr KS 2024/1410

<sup>18</sup> Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)

## Förebyggande perspektiv

Ett förebyggande perspektiv innebär att fokusera på att identifiera och undanröja hinder som har negativ påverkan på barns fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Det förebyggande perspektivet omfattar alla barn och utgår från ett proaktivt förhållningssätt.

## Inkluderande perspektiv

Ett inkluderande perspektiv innebär att fokusera på varje barns behov och förutsättningar i utbildningen. Inkluderande utbildning är en mänsklig rättighet och perspektivet omfattar alla barn. Ingen ska diskrimineras på grund av funktionsnedsättning, kön eller andra diskrimineringsgrunder. Utbildningen ska organiseras så att alla barn ska kunna delta utifrån sina förutsättningar och lyckas i lärandet.

## Fokusområden

De tre strategiska perspektiven – främjande, förebyggande och inkluderande ska vara vägledande i det systematiska arbetet med programmets fokusområden. Det innebär att alla strategiska perspektiv ska beaktas vid planering, genomförande och uppföljning av barnhälsoarbetet inom respektive fokusområde. Det innebär också att alla verksamheter som berörs av programmet ska arbeta med fokusområdena utifrån denna princip.

Folkhälsomyndighetens årsrapport<sup>19</sup> visar att folkhälsan generellt i Sverige är god men att det fortsatt finns stora skillnader, beroende på bland annat var man bor, kön, ålder samt socioekonomi. Rapporterna *Skillnadernas Stockholm*<sup>20</sup> och *Återblick på skillnadernas Stockholm*<sup>21</sup> bekräftar den nationella bilden utifrån Stockholms stads perspektiv. Dessa skillnader ska utjämnas för att ge barn jämlika möjligheter till god hälsa och utveckling. Stadens arbete mot målet om jämlika levnadsvillkor för alla barn i åldersgruppen 1 – 6 år grundas i tre fokusområden.

De tre fokusområdena är:

- Fysisk hälsa
- Psykisk hälsa
- Social hälsa

---

<sup>19</sup> Folkhälsomyndigheten - Folkhälsan i Sverige – Årsrapport 2023

<sup>20</sup> Dnr KS 159–1334/2015

<sup>21</sup> Dnr KS 2023/1382

Dessa fokusområden ska säkerställa att arbetet i stadens verksamheter sker sammanhållet utifrån gemensam helhetssyn på barnhälsa.

## **Fysisk hälsa**

Fysisk hälsa handlar om barnets kroppsliga välbefinnande och funktion kopplat till fysisk aktivitet, näringsintag, sömn samt kroppslig och personlig integritet.<sup>22</sup> I läroplanen för förskolan<sup>23</sup> betonas att utbildningen ska ge barn förutsättningar att utveckla kunskaper om hur hälsosam livsstil påverkar hälsa och välbefinnande.

Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sin motorik och en allsidig rörelseförmåga, samt intresse för att vara fysiskt aktiva. Barn ska ges möjlighet att delta i varierade fysiska aktiviteter dagligen. Detta ska organiseras i såväl inomhus – som utomhusmiljöer samt i olika naturmiljöer.

God balans mellan aktivitet och vila är avgörande för barns hälsa och utveckling. Vila och sömn främjar hjärnans utveckling, stärker immunförsvaret och hjälper barnet att bearbeta intryck, hantera stress och sociala interaktioner.<sup>24</sup> Förskolan bidrar genom att erbjuda en trygg och lugn miljö för vila och återhämtning och därigenom främja goda hälsovanor.<sup>25</sup>

Näringsriktiga måltider är en viktig del i arbetet för en jämlik hälsa och ska vara en del av utbildningen.<sup>26</sup> Förskolans undervisning bidrar till att barn utvecklar kunskaper om hälsosamma matvanor och hälsosam livsstil.<sup>27</sup> I det ingår även att öka barns kunskap om god munhälsa, vilket bidrar till att stärka barns förutsättningar för långsiktig hälsa och utveckling. Staden aktualiserar kontinuerligt lokala styrdokument för mat och måltider för att säkerställa att de är i linje med gällande nationella vägledningar, råd och regelverk samt för att stärka arbetet med hälsosamma matvanor och näringsriktiga måltider.

Kroppslig integritet handlar om den fysiska kroppens okränkbarhet och om vikten av att själv få bestämma över sin egen kropp.

---

<sup>22</sup> World Health Organization (WHO)

<sup>23</sup> Läroplan för förskolan (Lpfö 18)

<sup>24</sup> Skolverket – Förskolans betydelse för barns rörelseförmåga, fysiska aktivitet och hälsosamma livsstil

<sup>25</sup> Rikshandboken i barnhälsovård

<sup>26</sup> Nordiska näringsrekommendationer (NNR, 2023)

<sup>27</sup> Livsmedelsverkets nationella riktlinjer för måltider i förskolan

Förskolans utbildning ska stärka barns kroppsliga och personliga integritet samt främja jämställdhet och goda relationer fria från kränkande beteenden.<sup>28</sup> Detta görs genom att stärka barns sociala och emotionella kompetens och motverka begränsande könsnormer.<sup>29</sup>

## Psykisk hälsa

Förmågor som är väsentliga för barns psykiska hälsa skrivs fram i både förskolans läroplan och i forskning om yngre barns psykosociala hälsa.<sup>30</sup> Det handlar om barnets förmåga att i samspel med omgivningen förstå, uttrycka och reglera känslor, hantera motgångar, utveckla god självkänsla och vilja att utforska och lära. När barn känner sig trygga och delaktiga stärks deras förutsättningar till utveckling och lärande.<sup>31</sup>

En inkluderande och likvärdig utbildning med en tillgänglig lärmiljö bidrar till att stärka lärande samt förebygga diskriminering och kränkningar. Enligt Specialpedagogiska skolmyndighetens tillgänglighetsmodell<sup>32</sup> består tillgänglig lärmiljö av fyra områden: rättigheter i lärandet, social lärmiljö, pedagogisk lärmiljö och fysisk lärmiljö. Genom att använda sig av tillgänglighetsmodellen i förskolans systematiska kvalitetsarbete integreras det specialpedagogiska perspektivet i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen. Förskolan kan då fungera som en skyddsfaktor som kan kompensera för ogynnsamma uppväxtvillkor.

Kunskap om risk- och skyddsfaktorer som påverkar barns utveckling, lärande och hälsa är centralt för att förskolan ska kunna arbeta kompensatoriskt.<sup>33</sup> Riskfaktorer kan vara brist på omsorg, otrygga eller instabila familjeförhållanden samt försenad språkutveckling och svårigheter kopplade till funktionsnedsättningar. Skyddsfaktorer kan vara trygga och tillitsfulla relationer, stödande och tillgängliga lärmiljöer, samt närvarande vuxna som ger emotionellt och funktionellt stöd.<sup>34</sup>

Genom att arbeta medvetet med att stärka skyddsfaktorer och minska påverkan av riskfaktorer kan förskolan bidra till att stärka

---

<sup>28</sup> Skolverket – Barns integritet i förskolan

<sup>29</sup> Region Stockholm – Elevhälsportalen

<sup>30</sup> Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) – Förskolans roll för att främja psykisk hälsa

<sup>31</sup> Ifous – Att främja psykisk hälsa och förebygga ohälsa i förskolan

<sup>32</sup> Specialpedagogiska skolmyndigheten – Stödmaterial för tillgänglig utbildning

<sup>33</sup> Uppdrag psykisk hälsa

<sup>34</sup> Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF)

barns motståndskraft (resiliens)<sup>35</sup> och förebygga påverkan från långvarig stress (toxisk stress).<sup>36</sup> I ett långsiktigt perspektiv bidrar detta till förbättrade livsvillkor och framgångsrik skolgång.

## Social hälsa

Social hälsa handlar om barnets förmåga att utveckla sina sociala färdigheter och skapa och upprätthålla trygga, meningsfulla relationer.<sup>37</sup> Förskolan som arena för social gemenskap ska ge barn möjlighet till lek, språkutveckling, trygghet, delaktighet och inflytande där barn får uttrycka tankar och åsikter för att påverka sin situation och ta ansvar för sina egna handlingar.<sup>38</sup>

Lek bygger positiva relationer och stärker självkänsla<sup>39</sup> och ska i enlighet med förskolans läroplan vara central i förskolans utbildning. Lek stimulerar kreativitet, problemlösning och samarbete, samt hjälper barn att bearbeta känslor och erfarenheter och att bygga upp resiliens. Genom ett medvetet förhållningssätt till lek ges alla barn möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga. Förskolan ska utveckla lärmiljöer som främjar lek, stödjer kommunikation samt utvecklar identitet och relationsbyggande.

Identitetsutveckling, lärande och språk är nära sammanlänkade.<sup>40</sup> Genom att stödja barn i att utveckla sina språkliga färdigheter stärks deras kognitiva förmåga att kommunicera tankar, känslor och behov. Detta är en förutsättning för att barn ska utveckla egen identitet och god självkänsla som stärker lärandet. Genom att erbjuda en målstyrd undervisning i stimulerande lärmiljöer som uppmuntrar till kommunikation har förskolan en betydande roll för barns språkutveckling.<sup>41</sup>

Barns rätt till trygghet och säkerhet är ytterligare faktor i främjandet av barns sociala hälsa. Fokus i barnsäkerhetsarbetet ska vara det främjande och förebyggande arbetet, men även beredskap för agerande vid oönskade händelser.<sup>42</sup> För Stockholms stads

---

<sup>35</sup> Resiliens i förskolan: att stärka barns välmående, delaktighet och handlingskraft (Ann-Christin Furu & Mia Heikkilä, 2022)

<sup>36</sup> Relationship of Childhood Abuse and Household Dysfunction to Many of the Leading Causes of Death in Adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study (Vincent Felitti m.fl., 2019)

<sup>37</sup> Folkhälsomyndigheten – Utveckling av barns och ungas hälsa

<sup>38</sup> Skolverket – Lek och samspel i en förskola för alla

<sup>39</sup> Skolforskningsinstitutet – Att genom lek stödja och stimulera barns sociala förmågor (2019)

<sup>40</sup> Skolverket – Språk, lärande och identitet

<sup>41</sup> Skolverket – Språk och kommunikation i en förskola för alla

<sup>42</sup> Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

kommunala förskolor innebär det bland annat att arbetet bedrivs utifrån *Riktlinjer för barnsäkerhet*.<sup>43</sup> Alla verksamheter som på olika sätt möter målgruppen bidrar utifrån sitt verksamhetsområde till att säkerhetsarbetet bedrivs systematiskt och likvärdigt.

Regelbunden närvaro på förskolan är en förutsättning för att barn ska kunna ta del av förskolans undervisning, samt bidrar till att barnet utvecklar sociala färdigheter och språk i samspel med andra barn och vuxna. Enligt skollagen<sup>44</sup> ska huvudmannen erbjuda barn plats på förskola samt arbeta uppsökande för att få fler barn att delta i utbildningen, särskilt där inskrivningsgraden är låg. Det är viktigt att förskolan systematiskt följer upp barns närvaro för att identifiera barn som är inskrivna i förskolan men inte deltar kontinuerligt i utbildningen. Det är en del av det förebyggande och åtgärdande arbetet som syftar till att tidigt upptäcka eventuella riskfaktorer och behov av stöd.

## Stockholms stads arbete med barnhälsa

Det övergripande målet med programmet är minskade skillnader i barns livsvillkor och hållbara förutsättningar för att främja barns fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Alla stadens verksamheter som arbetar med berörd målgrupp behöver samverka i ett långsiktigt, tvärprofessionellt, strategiskt arbete för att nå målet. Även samverkan med externa aktörer är av stor vikt för att nå framgång. Arbetet med programmets fokusområden – fysisk, psykisk och social hälsa behöver ske utifrån de tre strategiska perspektiven som tillsammans bildar en helhetssyn på barnhälsa, för att skapa en ändamålsenlig och behovsstyrd organisation.

Stockholms stad ska verka utifrån ett tydligt barnperspektiv och barnets bästa ska alltid stå i centrum. Barn ska ha möjlighet att påverka beslut som rör dem och bjudas in att påverka i de verksamheter som de deltar i eller får stöd av. I Stockholms stad har barnens perspektiv och barnrättsperspektivet en plats. Stadens barnombudsman har till uppgift att driva på och stödja utvecklingen av arbetet med Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. I enlighet med barnkonventionen ska alla verksamheter ”vid alla åtgärder som rör barn i första hand beakta vad som bedöms

---

<sup>43</sup> Säker förskola – Riktlinjer för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskolor

<sup>44</sup> Skollag (2010:800)

vara barnets bästa".<sup>45</sup> En prövning av barnets bästa baseras på en barnkonsekvensanalys och innebär att göra en helhetsbedömning av vad som är det bästa för barnet. Barnkonsekvensanalysen ger ett underlag för att kunna pröva och väga barnets bästa i det aktuella beslutet eller åtgärden.

Särskilt viktigt att är det att involvera grupper av barn som har svårare att få sina rättigheter tillgodosedda, till exempel barn med funktionsnedsättning, barn från socioekonomiskt svagare områden, våldsutsatta barn, nyanlända barn och de yngsta barnen.<sup>46</sup>

Programmet för barnhälsa bidrar till en stärkt barnrätt genom att fastställa ett gemensamt begrepp och riktning för barnhälsoarbetet i stadens verksamheter.

## **Förskolans organisation för barnhälsa**

En strukturerad organisation för barnhälsa är en framgångsfaktor som bidrar till att alla barn i stadens kommunala förskolor ges en god utbildning och får det stöd de har rätt till. För att de strategiska perspektiven - främjande, förebyggande och inkluderande ska kunna vara vägledande i arbetet behöver arbetslagets<sup>47</sup> samlade kompetens kontinuerligt utvecklas och det specialpedagogiska perspektivet integreras i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen.

Enligt skollagen ansvarar rektor för att säkerställa att rätt kompetens finns inom organisationen som bidrar till en utbildning och undervisning av god kvalitet. På huvudmannanivå och rektorsnivå innebär det även att säkerställa ett strukturerat samarbete med region, socialtjänst och övriga relevanta aktörer. Organisationen kan inkludera eller samverka med ytterligare yrkesprofessioner utöver barnskötare och förskollärare, såsom specialpedagoger, socionomer, logoped, dietister och psykologer, som tillsammans stärker kompetensen inom barnhälsoarbetet via ett tvärprofessionellt arbetssätt. På så sätt bidrar hela organisationen - arbetslag, rektor och huvudman till måluppfyllelse utifrån förskolans uppdrag.

## **Särskilt och extraordinärt stöd**

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling har rätt att få det stöd deras behov kräver, i enlighet med skollag. Rektor är ytterst ansvarig för att utbildningen bedrivs i

<sup>45</sup> Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, Artikel 3.1

<sup>46</sup> Stockholms stads barnombudsman – Rapport 2021

<sup>47</sup> 2 kap. 13-14 § Skollagen; Läroplan för förskolan (Lpfö18), Del 1. Förskolans värdegrund och uppdrag

enlighet med skollagen och att stödet ges inom ramen för förskolans ordinarie verksamhet. Allt stöd i förskolan ska huvudsakligen ges med syfte att barnet ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för förskolans utbildning. Behovet av särskilt stöd kan se olika ut och kräva anpassningar som utgår från varje enskilt barns förutsättningar.<sup>48</sup> Det kan handla om anpassningar i den pedagogiska miljön, riktade insatser och stödjande strategier.

Barn kan även vara i behov av extraordinära stödåtgärder, det vill säga insatser utöver det särskilda stödet. Det kan handla om omfattande åtgärder som inte ryms inom ramen för den ordinarie verksamheten, till exempel tekniska hjälpmedel, särskilda läromedel och material och anpassningar av lokaler. Det kan också vara fråga om stödåtgärder till barn med stora inlärningssvårigheter som beror på språkliga eller sociala faktorer.

För att kunna erbjuda rätt stöd behöver ett systematiskt arbete bedrivas, där behov identifieras, åtgärder och insatser genomförs, följs upp och utvärderas. Barnets fysiska, psykiska och sociala hälsa ska vara i fokus vid identifiering av behov samt planering av stödåtgärder.

Det främjande, förebyggande och inkluderande perspektiven ska bidra med en helhetssyn i utformningen av det individuella stödet. Organisationen ska även säkerställa att arbetsgången är tydlig för alla inblandade – huvudman, rektor, arbetslag, vårdnadshavare och eventuella externa aktörer.

Inom Stockholm stad ansvarar varje stadsdelsnämnd för att fördela resurser för att barn med omfattande behov får det särskilda stöd de har rätt till, i enlighet med skollag och förskolans läroplan.

## **Samverkan**

Stadens sammanhållna arbete för barnhälsa förutsätter samverkan mellan nämnder och bolag utifrån deras respektive ansvarsområde. Den stadsinterna samverkan ska ske på såväl stadsövergripande som lokal nivå och mellan stadens nämnder och bolag.

Utöver den interna samverkan inom och mellan stadens nämnder och bolag sker även samverkan externt mellan staden, region Stockholm och civilsamhället. Lagar och förordningar som styr respektive verksamhet förtydligar ansvarsfördelningen och styr

---

<sup>48</sup> 8 kap. 9 § Skollagen

möjligheter till samverkan mellan parterna. Region Stockholms ansvar innefattar hälso- och sjukvård inklusive tandvård, behandlande och hälsofrämjande arbete för stadens alla invånare medan förskolans utbildningsuppdrag innefattar undervisning och omsorg för barn i förskoleåldern samt förberedelse för fortsatt utbildning.

Förskolan har en central roll i stadens barnhälsoarbete inom ramen för sitt utbildningsuppdrag. Utöver det som ingår i förskolans utbildningsuppdrag kan samverkan med andra aktörer behövas för att stödja barnet och familjen. Samverkan ska bidra till att skapa hållbara förutsättningar för att främja barns fysiska, psykiska och sociala välbefinnande och bidra till det långsiktiga målet om minskade skillnader i barns livsvillkor.

All samverkan ska grundas i främjande, förebyggande och inkluderande perspektiv för alla barn och åtgärdande perspektiv utifrån enskilda barns behov.

### **Förskola och hem**

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för barns utveckling och lärande ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmet. Relationen mellan hem och förskola lägger grunden för barnets trivsel och utveckling. Förskolan ska ansvara för att ge barn och vårdnadshavare god introduktion, trygga övergångar, kontinuerliga utvecklingssamtal och delaktighet i utvärdering av utbildningen. Relationen mellan förskola och vårdnadshavare ska vara tillitsfull och bidra till en helhetssyn på barnets behov och välbefinnande.

### **Föräldraskapsstöd**

Föräldrar i Stockholms stad erbjuds föräldraskapsstöd av stadens egna verksamheter, så som socialtjänst, öppen förskola, förskola och skola. Stadens medarbetare erbjuds utbildning för att kunna vara gruppleddare inom föräldraskapsstödsprogrammen. Därutöver erbjuds föräldraskapsstöd även av externa aktörer, såsom mödra- och barnhälsovården. Förskolans roll är framför allt att informera och vägleda föräldrar till det stöd som motsvarar deras behov.

### **Samverkan mellan förskola och skola vid övergångar**

Skolverket betonar att goda rutiner vid övergång mellan skolformer är en framgångsfaktor<sup>49</sup> som bidrar till barns lärande och trygghet samt möjliggör ett förebyggande arbete i mottagandet. I Stockholms stads förskolor och skolor utgår arbetet från *Stockholms stads*

---

<sup>49</sup> Skolverket – Faktorer för framgångsrik skolutveckling - Nationellt kvalitetssystem

*riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem.*<sup>50</sup> Riktlinjerna anger ansvarsfördelningen samt hur samverkan ska genomföras för att möjliggöra en god övergång för barn och vårdnadshavare.

### **Tidiga och samordnade insatser (TSI)**

Tidiga och samordnade insatser (TSI) handlar om att barn ska få stöd och skydd i ett tidigt skede av en ogynnsam utveckling.<sup>51</sup> I det arbetet behöver alla som möter barn identifiera tidiga tecken på utmaningar och samverka för att förhindra en potentiellt negativ utveckling. Det innebär att förskola, skola, hälso- och sjukvård, socialtjänst, polis och andra verksamheter ska arbeta tillsammans i en strukturerad samverkan för tidigt och förebyggande arbete kopplat till barnet och familjen. Det samordnade arbetet bidrar till en helhetssyn av barnets situation och behov av stöd. Det ställer krav på att medverkande aktörer utvecklar kunskap och kompetens om varandras verksamheter och hur verksamheternas ansvarsområden regleras av olika lagar och förordningar.

### **Samverkan mellan förskola och socialtjänst vid orosanmälan**

Alla myndigheter och verksamheter som arbetar med barn är anmälningsskyldiga enligt socialtjänstlagen. Principen är att alltid agera utifrån barnets bästa. Anmälan till socialtjänsten ska göras genast vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa.<sup>52</sup> Socialtjänsten ska verka för att barn växer upp under trygga förhållanden. I arbetet med barn som far illa är socialtjänsten skyldig att samverka med bland annat hälso- och sjukvården, förskola, skola och polis.

Stockholms stads kommunala förskolor och socialtjänsten följer en gemensam process för hantering av orosanmälningar som beskrivs i *Stöd materialet för samverkan mellan förskola och socialtjänst.*<sup>53</sup> Varje stadsdelsnämnd har en lokal rutin för orosanmälan som alla medarbetare ska vara väl förtrogna med.

### **God och nära vård och omsorg**

På nationell nivå pågår ett arbete med att ställa om och organisera hälso- och sjukvården till en god och nära vård och omsorg. En del i omställningsarbetet innefattar även omställningen till framtidens socialtjänst och den nya socialtjänstlagen. Stockholms stad har en *handlingsplan för god och nära vård och omsorg*<sup>54</sup> som följer

---

<sup>50</sup> Dnr KS 2022/601

<sup>51</sup> Skolverket – Tidiga och samordnade insatser för barn och unga (TSI)

<sup>52</sup> 19 kap. 1 § Socialtjänstlagen (2025:400)

<sup>53</sup> Stödmaterial för samverkan mellan förskola och socialtjänst

<sup>54</sup> Handlingsplan för god och nära vård och omsorg, Dnr ALD 2024/78

inriktningen i länets motsvarande handlingsplan och berör verksamhetsområdena förskola, skola, äldreomsorg och socialtjänst.

God och nära vård och omsorg handlar om att utgå från individens behov och erbjuda personcentrerad vård och omsorg. Syftet är att främja jämlik hälsa, trygghet och självständighet. En framgångsfaktor för denna omställning är samverkan mellan kommuner och regioner.

## Genomförande, uppföljning och utvärdering

### Genomförande

Stockholm stads program för barnhälsa är ett stadsövergripande program som bär särskild vikt för stadsdelsnämnderna, men som samtliga av stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utgå ifrån inom ramen för sina verksamheter och uppdrag samt i samverkan med andra. Nämnder och bolag ansvarar för implementering av programmets innehåll i det ordinarie kvalitetsarbetet.

Barnhälsoarbetet systematiseras i Stockholms stads kommunala förskolor genom Skolverkets kvalitetshjul som syftar till att stödja och stärka planering, uppföljning och analys av undervisning och utbildning.



Figur 2. Skolverkets kvalitetshjul med frågorna, *Var är vi? Vart ska vi? Hur gör vi? Hur blev det?* stödjer planering och uppföljning av arbetet med fokusområdena fysisk, psykisk och social hälsa. De tre strategiska perspektiven främjande, förebyggande och inkluderande är vägledande och beaktas i det systematiska kvalitetsarbetet.

Kunskap och kompetensutveckling är avgörande för en framgångsrik implementering av programmet i stadens verksamheter. Ökade kunskaper om de berörda verksamheternas respektive ansvarsområde och bidrag till barnhälsoarbetet är en viktig del i den stadsövergripande implementering av programmet.

Inom förskolan är kontinuerlig fortbildning om barns utveckling och hälsa samt kunskap om risk- och skyddsfaktorer i barns liv central. En djupare förståelse för dessa faktorer stärker medarbetarnas förutsättningar att möta barns behov och fortsätta bedriva en trygg, utvecklande och stimulerande undervisning.

## **Uppföljning och utvärdering**

Förskolenämnden har ett övergripande ansvar i att genomföra en bred implementering av programmet.

Stadens nämnder och bolag är ansvariga för att följa upp och utvärdera programmet inom ramen för stadens systematiska kvalitetsarbete i ILS (stadens webbaserade integrerade lednings- och styrningssystem). Den ordinarie uppföljningen av mål, aktiviteter och indikatorer i tertiärrapporter och verksamhetsberättelsen utgör en uppföljning av nämndens och bolagsstyrelsens insatser för att säkerställa barnhälsoarbetet. Förskolenämnden är ansvarig för kontinuerlig uppföljning och återrapportering av programmets efterlevnad och ansvarar för att konkretisera utvecklingsbehov och tillkommande åtgärder, som stöd i stadens fortsatta utveckling mot en stärkt barnhälsa.

Uppföljning och utvärdering avseende förskolans arbete med programmet sker via Skolverkets nationella kvalitetssystem för skolväsendet där faktorer för framgångsrik skolutveckling används som verktyg i kvalitetsuppföljning.<sup>55</sup>

Förskolenämnden är dokumentansvarig nämnd med löpande ansvar för aktualitetsprövning och, vid behov, revidering av programmet.

Kommunstyrelsen ansvarar för en samlad uppföljning av arbetet inom stadens verksamheter, för övergripande samordning och för att vid behov tydliggöra stadens prioriteringar inom området.

---

<sup>55</sup> Skolverket – Faktorer för framgångsrik skolutveckling - Nationellt kvalitetssystem